

י"ב בניסן, תשס"ח

מסמך עקרונות לבעלי נטייה הומוסקסואלית בחברה הדתית

האנושיות הפשוטה, צו המוסר והאחריות הציבורית במציאות ימינו קובעים, כי לא ניתן עוד להתעלם מהתופעה של הומוסקסואלים דתיים ומהיקפה, ואסור לחמוק מדיון בסוגיה כה רגישה וכואבת, שהשלכותיה על המעורבים בה ועל משפחותיהם, כה מרחיקות לכת.

מילות פתיחה על היהדות

אדם יהודי כפרט הינו חלק מהעם היהודי, עם הסגולה, אור לגויים - ברכה לכל משפחות האדמה.

אנו מאמינים כי אין אדם שאין טעם לקיומו, ושאינו לו שליחות. פעמים שהשליחות היא נוראה וקשה, ואין בה דבר מהגשמת החלומות האישיים. ואולי דווקא החיים של מי שצריך להתמודד עם שליחות מורכבת, יכולים להפוך לחיים שהם רבי משמעות יותר מכולם, כי הם חיים של התמודדות, של יצירה מתוך כאב, של קשר עמוק שיכול להיווצר עם האלוהים דווקא מתוך מצוקה, ושל הרבה דברים אחרים.

נקודת המוצא צריכה להיות שלחיים יש משמעות עמוקה מאוד, ושבמקום לחשוב על אי הרצון להתמודד עם חיים כאלה, בגלל משפחה או סביבה, יכול האדם לחשוב על הקרב הגדול שהוא עומד לנהל, עם סיכויים לנצח בו, ולהיות מלא ביטחון ושמחה שהוא עושה את הדבר הנכון.

מצוות הבסיס של היהדות

מצוות "ואהבת לרעך כמוך" חשובה ומהותית ביהדות, ביחס לתרי"ב המצוות האחרות. היא הוגדרה על ידי רבי עקיבא ככלל גדול בתורה. היא ומצוות "ואהבת את ד' א-להיך" הן שני יסודות תורת ישראל. לפי היהדות, כל אדם, ולא משנה אם מעשיו טובים או רעים, אם הוא יהודי או לא, גוי או אפיקורס, הומו או סטרייט, נברא בצלם אלוהים. רק כאשר בני האדם ילמדו לאהוב ולכבד האחד את השני הם יצליחו לראות בזולתם את הנשמה האלוהית.

בנבואותיהם של ישעיהו וירמיהו יש לאלוהים מסר מאוד ברור: הוא כועס על צביעות העם, שאמנם שומרים שבת, מתפללים ומקריבים קורבנות (מקפידים על מצוות "בין אדם למקום") אבל רומסים האחד את השני ושוכחים את מצוות "בין אדם לחברו".

הראי"ה קוק זצ"ל לימדנו, כשנשאל פעם, מדוע הוא מתייחס בטוב לב שכזה ליהודים המתרחקים מדתם. הוא השיב תשובה, שכדאי לכל יהודי שומר מצוות לחרוט בזכרונו, המדברת בעד עצמה: "מוטב שאכשל באהבת חינום, מאשר חלילה בשנאת חינום".

ערך המשפחה ביהדות

אין ספק שנישואין והבאת ילדים לעולם הם ערכים עליונים ביהדות. במקום שבו יש פוטנציאל לנישואין בריאים ויציבים, גלויים וכנים, יש להיענות בחיוב לצו האלוהי "פרו ורבו". הנישואין וההולדה הם חלק אינטגרלי מבריתו של אברהם אבינו.

הלכה והומוסקסואליות

ההלכה עוסקת בפעילויות מיניות, אך לא בזהויות מיניות. בהלכה אין דבר כזהות הומוסקסואלית - ישנם דחפים מיניים שיש לשלוט בהם. ההלכה אינה מוקיעה את ההומוסקסואליות כי אם את האקט שעליו אסרה תורתנו - משכב זכור.

כמו ברוב העניינים בתורה אין אנו יודעים לאשורו מדוע – תורת אלוהים היא התורה, ואין אנו יורדים לסוף דעתו של בורא עולם. אף על פי כן, אנו מנסים להבין כמידת יכולתנו. הדת לא התחייבה להיות תשובה לכל דבר. למעלה מכך, הדת אינה מהווה תשובה דווקא, כי אם שאלה ענקית הנוגעת לייעוד העולם והאדם בתוכו. האמונה היא הקשר המיוחד עם בורא עולם, החי לעיתים בהרמוניה מלאה בתוך האדם אך לעיתים נדרש האדם להקרבה, כדי לעמוד ברוממות הקשר עם הקב"ה.

במקרא מצוינים שני סוגי חוקים: חוקי דת (בין אדם למקום) וחוקי מוסר (בין אדם לחברו). לדוגמא, חטא הרצח אינו רק חטא נגד ה' (עבירה על חוק דת) אלא גם נגד האנושות (עבירה על חוק מוסר). לא כך הדבר לגבי האיסור על אכילת צי'בורגר, שהינו חוק דת אך העבירה איננה עבירה על שום מוסכמה אתית. טענתם של הקיצוניים שהם מתייחסים לאיסור המקראי על יחסים בין בני אותו המין כחטא מוסר במקום כחטא דת.

על המבקש להתחזק בדרכה של תורה, לא להשלות את עצמו, ולא לסבור כי ניתן לעשות זאת בלי לקבל על עצמו עול. גם עול מצוות באהבה. עול מצוות הוא עול, כמו העול של ההתמודדות המלאה וע"י כך האהבה נובעת מהקומות העמוקות יותר שעול זה מרומם ומנשא אותנו, מעבר להיותו מצוות ה'.

מבחינה מעשית, התרכזותו של אדם הומוסקסואל דתי, הוא על פי המותר, ובוודאי שמותר לגבר לאהוב גבר אחר. יחסי אהבה ורעות בין גברים היו לאורך הדורות כולם, ב"ה, ואין גבר שלא אוהב גברים אחרים. האיסור הוא ידוע לגבי משכב זכור ולפיכך גם הפריפריה שלו הקשורה לעניינים מיניים.

תיאור מצבם של הו"ד

השאלה אשר הו"ד שואלים את עצמם עתה ואת קהילת שומרי התו"מ היא לאחור ששילבו את עובדת היותם הומוסקסואלים אל תוך חייהם - "בהיותי הומוסקסואל, מה אלוהי ישראל דורש ממני?"

מחד, על הציבור הדתי להמשיך ולדבוק בקדושת המשפחה, מאידך, על הציבור הדתי, מנהיגיו ורבניו, לדאוג לחלק מאלו בעלי הנטייה החד מינית אשר אינם יכולים להינשא לאישה ולעודדם להמשיך לשמור את כל המצוות אותן הם מסוגלים לשמור. אין מדובר בהכרה במסלול חדש של חיים הפתוח לבחירת כל מאן דהו, אלא בהכרה באחרים שבקרבתנו, אשר אינם יכולים לקיים את ערך הנישואין העליון, מתוך תפיסה כי יהדות איננה עניין של ה"כל או לא כלום".

סוגיית בעלי הנטייה ההומוסקסואלית היא מהסוגיות הקשות ביותר בעולמם של החיים ובעולמה של היהדות. מדובר בדרך שלחלק גדול מהאנשים היא ללא מוצא. חלק מאותם אנשים היו מוכנים לעשות כל דבר כדי לשנות את נטייתם, אך אינם יכולים לעשות זאת. חוסר היכולת להשתנות, של חלק מאותם הו"ד, יחד עם המדיניות המוטעה כלפיהם מצד חלק מהציבור הדתי של "הכל או לא כלום", עלולה להביאם למבוי סתום ולמצבים של פיקוח נפש.

בעניין מתבגרים המתלבטים בנטייתם המינית, מחד, על הציבור הדתי להמשיך לחנכם על פי קדושת המשפחה ולהשאירם במסגרת מסלול החיים היחיד של אדם דתי, מאידך, יש לאתר ולסייע לאותם המתבגרים אשר זקוקים לעזרה מקצועית-פסיכולוגית כדי להתמודד עם תופעת ההתאבדות והמצוקות הנפשיות. יש לשקול בזהירות מרבית כל ניסיון התערבות להכוונת הנטייה המינית של מתבגרים, מאחר שהתערבות שכזו טומנת בחובה יותר סיכונים למתגבר מאשר התועלת המוטלת ממילא בספק.

ההקפדה על איסור התורה על "משכב זכור" שנאמר בו "תועבה", הינה ניסיון קשה שעל האדם ההומוסקסואל לעמוד בו, ניסיון עצום שאין דומה לו כמעט בכל מערכת של תורה ומצוות (למשל הימנעות מאיסור נידה). יחד עם זאת, מחשבה שניתן לתקן כאב זה על-ידי שינוי בהלכה טעות ביסודה. אדם הומוסקסואל שנכשל באיסור הוא בגדר של "מומר לתיאבון" ולא "מומר להכעיס" ולכן אסור לדחותו מהקהילה הדתית.

אדם שנמשך לבני מינו, ואינו עובר על מ"ז, ראוי ליחס של הבנה וחמלה אמיתיות, מכיוון שלא מדובר בבחירה. המיניות שלו היא מה שהינה, עאכ"ו אם אותו הומוסקסואל הוא שומר תורה ומצוות.

המסר המרכזי של העקרונות

המסר העיקרי הראשוני שברצוננו להביא בפני ההומוסקסואל הדתי הוא שלא ייטוש את אורח חייו הדתי, ושלא יוותר על שמירת המצוות בגין אותה מצווה קונקרטית המאפילה אולי על תודעתו כיהודי נאמן לתורה.

יהדות אינה עניין של הכל או לא כלום, "אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" ועל כל אחד להשתדל בעבודת הבורא באותו מצב ובאותה נקודה בה הוא נמצא.

הקהילה היהודית שומרת המצוות, כשהיא מאמצת גישה מחמירה לבעיית קבלתם של אנשים רבים לחיקה מסתכנת בהרחקתם מכל מה שקשור בדת, הלכה ומסורת, פשוט משום שהם חשים שלכל אלו כבר אין עימם דבר וחצי דבר. נקיטת גישה לא סובלנית מהווה "שימת מכשול בפני עיוור", כי העדר חמלה אנושית רק יהרוס עוד יותר את מסירותו של אותו אדם ליהדות.

אנו מאמינים בחוסנה של החברה היהודית הדתית ובחוזק ערכיה ואמונתה, אשר רק בזכותם ובזכות שמירה קפדנית עליהם תתאפשר הכלתם של ההו"ד בקרבנו. לכן, אין בהכלה זו בכדי להוות איום של ממש ולערער את חוזק יסודות החברה הדתית וערכיה.

יש להמשיך קיים שיח הלכתי רציני בעניין.

אשר על כן אנו מציעים את עשר הנקודות הבאות כקווי הדרכה להתמודדות:

- א. אין כל מידע של ממש לגבי מקורה של הנטייה המינית ההומוסקסואלית. אחוז מסוים של אנשים בכל ציבור משוכנעים באופן פנימי עמוק כי הם הומוסקסואלים לגמרי או בעיקר בטבע שלהם, ללא יכולת בחירה בנושא נטייתם המינית. הם נמשכים לגמרי או בעיקר לבני-מינם ללא כל יכולת לשנות זאת, ואין הם נמשכים לנשים. בציבור הדתי, מדובר ברבים אשר עשו מאמצים אדירים שלא להיות כאלה ולא הצליחו.
- ב. המאשים את כל ההומוסקסואלים על נטייתם – נכשל באיסור חמור של בין אדם לחברו.
- ג. חלק ניכר מהטיפולים השונים שנועדו לשנות נטייה מינית, הינם מסוכנים ביותר לחלק מהבחורים, תועלתם לא הוכחה, הנזק שלהם עלול להיות רב, ופעמים רבות הם מביאות את המטופל להרס עצמי ולאובדנות. אין הבנה ברורה לגבי יתרונות של טיפול אחד על משנהו ואין לראות בהם את הדרך הבלעדית והאולטימטיבית לפתרון הנושא ההומוסקסואלי.
- ד. פעילות מינית הומוסקסואלית (משכב זכור) – בניגוד לנטייה עצמה – היא זו שאסורה באופן גמור ומוחלט. זהו ניסיון קשה מאוד שעל האדם ההומוסקסואל לעמוד בו. ניסיון עצום שאין דומה לו כמעט בכל מערכת של תורה ומצוות (למשל הימנעות מאיסור נידה).
- ה. אדם הומוסקסואל שנכשל באיסור הוא בגדר של לתיאבון ולא להכעיס. ולכן, אסור לדחותו מהקהילה הדתית.
- ו. כל חובות שבין אדם לחברו חלות כלפי אדם הומוסקסואל וחל איסור מוחלט על ביטויי שנאה ואלימות כלפיו. הוא אמור להיות חבר בקהילה דתית לכל דבר. מצטרף למניין, נושא כפים, עולה לתורה וכיוצא בזה, כשר לעדות ואין היחס אליו שונה מיחס לכל אדם הנכשל בחטא בין אדם למקום או בין אדם לחברו.

- ז. הומוסקסואלים אמורים להיות בקהילה יחד עם כל עם ישראל, אך חשוב מאוד לקיים קבוצות תמיכה לאנשים הומוסקסואלים שנמצאים במצוקה. וארגונים כאלה הם ארגוני חסד.
- במידה ולאדם הומוסקסואל, יש אדם קרוב שידוע לו שיוכל לשתף אותו בנושא על מנת לתמוך ולעזור לו, רצוי שיעשה כן.
- ח. חשוב לעודד אדם הומוסקסואל לשמור את כל המצוות אותם הוא מסוגל לשמור.
מדיניות של "הכל או לא כלום" היא מדיניות אנטי – הלכתית.
- ט. אין לחייב אדם הומוסקסואל להתחתן. מסוגלות להתחתן כוללת בתוכה לא רק מוכנות ל"פרו ורבו" אלא כשירות למערכת יחסים תקינה, תוך כדי גילוי מראש לבת הזוג. על כן, עידוד של אדם הומוסקסואל להתחתן מבלי לגלות לאישה את הדברים במפורש היא בגדר "מכשול בפני עיוור".
- יש לעודד אדם הומוסקסואל שאינו מתחתן להיות "נשוי לכלל ישראל" ולהקדיש את חייו למשמעות של לימוד תורה, צדקה וחסד.
- י. אין איסור הלכתי על יחסי אהבה ורעות בין שני גברים, אך אנו מכירים בערך העליון של הנישואין וההולדה ובקדושת המשפחה.